

Norges Døveforbund

ARBEIDSPROGRAM

2005 - 2009

NDF`s arbeidsprogram for 2005 – 2009.

Et viktig fundament i NDFs arbeid er at tegnspråkbrukere; døve, tunghørte og andre grupper skal være likestilt i samfunnet. Målet er et samfunn som utgjør et livsmiljø og omgivelser som er felles og inkluderende for alle. For å oppnå dette er rett til kommunikasjon helt essensielt. Derfor er også arbeidet med å få tegnspråk som offisielt språk i Norge et prioritert arbeid i NDF. Døve og tunghørte barn må sikres en naturlig språkutvikling på tegnspråk og norsk; få bli to- eller flerspråklige.

Tolketjenesten må gi service hele døgnet, og all tolking skal dekkes av det offentlige.

Tegnspråkbrukeres behov må ivaretas på kommunalt og regionalt nivå innenfor planlegging og service.

Tegnspråklig kommunikasjon over internet og mobilt må gjøres tilgjengelig i hele landet.

Norges Døveforbund ønsker et samfunn som gir døve bedre livskvalitet, et samfunn som aksepterer et større mangfold. Veien til samfunnsmessig inkludering går via en aksept for døve som språklig og kulturell minoritet.

Vi vil ha et samfunn der all informasjon også gis visuelt, et samfunn der vi har fri tilgang på ulike kultur- og fritidstilbud.

Vi vil ha helsetjenester og andre velferdsgoder som er tilgjengelig hos personale som kan tegnspråk.

Vi ønsker oss et samfunn som har etablerte tegnspråkmiljøer for døve og tunghørte i alle aldersgrupper og som ivaretar våre behov, som for eksempel i barnehager, skoler, arbeidsplasser, eldresentre med mer

---

INFORMASJON

- **Mål: Informasjonsmateriell utad i samfunnet om NDF / døve**

Tiltak:

Brosjyrer om:

Generell informasjon om Norges Døveforbund

Hvordan snakke med døve? (også via 149)

Døve og arbeidslivet.

Informasjon rettet mot barnehager og skoler som har hørende barn av døve foreldre.

Informasjon til bedrifter som forteller hvorfor hørende og døve foreldre trenger egne foreldrekurs.

Informasjon til hørende og døve besteforeldre med døve barn og hørende barnebarn.

Etablere kontakt i forhold til fagmiljøer rundt CI

- **Mål: Informasjonsmateriell internt til døve om NDF, og flere og bedre interne informasjonskanaler**

Tiltak:

Besøktjeneste fra forbund til lokale møteplasser. Informasjon på tegnspråk vil alltid være den beste måten å informere på i vår gruppe, utfordringen blir hvordan vi kan klare å effektivisere slik informasjon. Det er vanskelig for forbundsansatte å besøke 26 foreninger årlig, kan flere foreninger gå sammen om felles møter?

Tegnspråklig informasjon gjennom internett (websidene). Videokonferanse

Alle foreningene må få internettbasert bildetelefon, for å styrke kontakten mellom forbund og foreningene – og mellom foreningene selv, alltid det nyeste og beste på markedet. Og mobilvideotelefon (3G)

RTV må åpne for at døve får velge om de vil ha teksttelefon eller bildetelefon, eller en kombinasjon av dette

Nødhjelptjeneste via SMS

FAMILIE OG HELSE

- **Mål: "Det gode liv som döv!" Bedre oppvekstvilkårene og informasjonen knyttet til foreldre og barn. Tegnspråklig rådgivningstjeneste. En god eldreomsorg.**

Tiltak:

Det må opprettes stillinger som familieveiledere for døve i de største byene, som kommunale eller interkommunale tilbud.

Dette bør sees i sammenheng med arbeidet for å få opprettet rådgivningskontor for hørselshemmede lokalt.

Familie til døve skal ha rett til gratis opplæring i tegnspråk.

Det startes et prosjekt "Hørende barn med døve foreldre".

Det settes i gang arbeid for å få opprettet statlige stillinger som senior-/eldre-rådgivere for hver helseregion gjerne knyttet til rådgivningskontorene for hørselshemmede. Primæroppgave; Besøksvirksomhet for å sikre at alle eldre døves rettigheter blir ivaretatt. Eldre skal gis rett til å velge.

Mer effektiv innsats for at kommunene skal tilrettelegge forholdene for at døve som ønsker det skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, bl.a. ved at hjemmehjelpere får opplæring i tegnspråk, tildeling av trygghetsalarm o.a. Økonomisk støtte til det lokale senior-/eldrearbeidet i forbundets tilsluttede lokallag

Sikre finansiering av tilbud på tegnspråk

Mange sliter med hodepine, stramme muskler – bruker mye ressurser på arbeid. En må være ekstra oppmerksom fordi en er döv, hva skjer – hva sies? Derfor bør fysikalsk behandling for disse plagene dekkes av trygdekontoret. Alternativet kan være å få fysikalsk behandling gratis.

UTDANNING OG ARBEIDSLIV

Mål: Alle døve og tunghørte barn skal sikres et optimalt faglig og sosialt nivå i grunn- og videregående skolen. Alle døve og tunghørte skal kunne velge yrke ut fra sine interesser og forutsetninger.

Tiltak:

NDF vil starte et prosjekt som tar utgangspunkt i dagens råd- og veiledningstilbud for døve og tunghørte barn i grunn- og videregående skole. Kartleggingen gjøres gjennom å intervjuer elever i grunn- og videregående skole om deres yrkesvalg, yrkesmål og hva de vet om arbeidslivet som venter.

NDF skal i samarbeid med skoleverket sette fokus på og bevisstgjøre individets muligheter til å ta et yrkesvalg som samsvarer med ungdommenes forutsetninger, interesser og ønsker.

Her tenkes det på en tilgjengelig bred og variert informasjonstilgang av valgmuligheter, inklusive forståelsen av å bli / være ansatt og kjenne forutsetningene for selv å kunne drive egen bedrift.

NDF tar mål av seg å arrangere arbeidslivsrelaterte seminarer og temaer gjennom å initiere aktuelle samlinger selv eller i samarbeid med andre naturlige aktører. Et inkluderende arbeidsliv, rehabilitering, reaktivisering av uføre tilbake til arbeidslivet, er alle eksempler på tema som i perioden 2005 - 2009 anses som aktuelt å se nærmere på.

NDF vil undersøke hvordan A-etatens tjenester til døve og tunghørte fungerer. Det kan gjøres gjennom kartlegging av døve og tunghørtes oppfatning av A-etatens tjenester, samt undersøke hvilke tilbud A-etaten gir.

NDF vil kartlegge antall døve og tunghørte som er helt eller delvis utestengt fra det ordinære arbeidslivet, samt få frem årsakene.

SKOLE:

Mål: Døve og tunghørte barn, med og uten CI, må sikres et skoletilbud som ivaretar deres språklige, faglige, sosiale og pedagogiske behov.

Tiltak:

Alle døve og tunghørte barn i skolepliktig alder bør få tilfredsstillende logoped - tilbud.

- Skolemodell
- Utdanningsdirektoratet
- Integreringsproblematikk
- NTS som valgfag for hørende
- Tilfredsstillende undervisning i tegnspråk
- Sosialt nettverk

BISTANDSARBEID

- **Mål: NDF skal vise solidaritet med døve i 3. verden, basert på nedfelte menneskerettigheter og WFDs strategiplan. Samarbeide med WFD om hvor NDF skal engasjere seg i bistandsarbeidet. Være aktiv pådriver gjennom Atlas-alliansen for å få i gang nye prosjekter.**

Tiltak:

Styrke NDF`s sekretariat med egen stilling for bistandsarbeid.

Nordisk bistandsarbeid må styrkes

Bygge ut nettverk for å oppnå samarbeid til beste for døve i 3. verden på nasjonalt, nordisk og internasjonalt plan.

RSESA (WFDs Regionale Secretariat of South and East Africa) må styrkes ved å bli tilført ressurser fra nordisk BU og WFD.

Nettverk i utviklingsland må styrkes

Kartlegge ressurser i døvemiljøet som kan drive bistandsarbeid, hvor NDF/BU kan delegere oppgaver.

Arbeide videre med Madagaskar, Palestina, Murmansk, RSESA og andre.

LIKEMANNSARBEID

- **Mål: Skape et nettverk mellom døve som likemenn på ulike områder i samfunnet, for eksempel i arbeidslivet, i kulturlivet og det sosiale miljøet.**

Tiltak:

Klargjøre formål og krav til likemannsarbeid ut fra de statlige visjoner som ligger til grunn for de statlige bevilgninger til dette arbeidet.
Gjennomføre skolering og godkjenning av likemenn

Organisere kvalifisert besøkstjeneste til døve om har behov for det.

Samarbeid med relevante aktører / miljøer

DØVEIDRETTE

Sterke signaler fra idrettsgruppene har medført at vi velger å ta døveidretten med i denne handlingsplanperioden. NDF ønsker å støtte døveidretten på denne måten.

- **Mål: Det må være en organisasjon, ledet av døve, som arbeider for døveidretten, både breddeidrett og toppidrett. Organisasjonen må sikres økonomisk til driften.**

Tiltak:

I samarbeid med døveidretten (NDI) vil det bli vurdert ulike muligheter for prosjektrettet arbeid knyttet til utviklingen av døveidretten.
NDF vil videreføre skoleidrettsarbeidet i samarbeid med skolene og andre.
Vinter- og sommer leker for skoleelever i samarbeid med Ål folkehøgskole og andre ressurser innenfor døvemiljøet

TOLKETJENESTEN

- **Mål: Evaluerer tolkeutdanningens kvalitet og muligheter for videreutdanning av tolkene ved utdanningsstedene i Oslo, Bergen og Trondheim. Arbeide for en tilgjengelig tolketjeneste for døve døgnet rundt. All bruk av tolk skal dekkes av det offentlige.**

Tiltak:

Spesialisere tolkeutdanningen for ulike områder, eks for fremmedspråklige døve, stemmetolking, for rettsolkning, for undervisning på høgskole / universitet, for nordisk og internasjonal tolking, skriveolking
Tolkeutdanningen skal åpne for at også døve kan utdanne seg til tolker innenfor spesielle områder.

Brukerne må sikres innflytelse på hvem som skal tolke og om det skal brukes en eller flere tolker til oppdraget. Spørsmålet tas opp med RTV.

Kartlegge områder hvor det offentlige ikke dekker tolkeutgiftene.

Arbeide for å videreutvikle fjerntolking

Oppfordre lokallagene til å ha møter med tolketjenesten i fylket

Tolketjenesten/RTV må påse å informere om nye retningslinjer vedr tolketjenesten i Døves Tidsskrift og www.deafnet.no
Alle godkjente tolker må evalueres en gang i blant
Rett til tolk i utlandet (også i andre sammenheng enn utdanning og arbeid, samt bruke tolk fra andre land)

TEGNSPRÅK

- **Mål: Tegnspråk skal lovfestes som offisielt språk i Norge.**

Tiltak:

NDF fortsetter det politiske arbeidet med å få tegnspråk lovfestet som offisielt språk i Norge.

NDF vil styrke tegnspråkfaget på universitetsnivå
NDF vil være pådriver for at tegnspråket registreres og bevares
Det må etableres arkiv som viser tegnspråkets historiske utvikling
Det må opprettes forskningsprogram knyttet til døve og tegnspråk
Bidra til å styrke og motivere tegnspråkinstruktørens kompetanse

MEDIA

- **Mål: Alle TV-programmer skal gjøres tilgjengelig for døve gjennom teksting og tolking. Døves egne medietilbud skal styrkes.**

Tiltak:

NDF arbeider videre politisk for å få teksten / tolket alle TV-programmer.

Tegnspråkkanalen må bli lettere tilgjengelig (også på internet)

Hvis det ikke skjer en positiv utvikling frem mot 2006, satser vi på ulike aksjonsformer.

Satsingen på tegnspråklig informasjon må trappes opp betydelig.

"Tid for tegn" programmene må utvides til lengre sendinger. Og flere (debatt) programmer for voksne. (Konkret har vi programønske at Døves Media produserer Tegnsatt program som forteller om NDF's rolle- og arbeid i samfunnet. Døve bør bevisstgjøres på NDF's samfunnsmessige betydning. Informasjon om viktige saker som berører døve og tunghørte). Nyheter fra døves verden må med i nyheter på tegnspråk.

KULTUR

- **Mål: Utvikle døvekulturen og gjøre storsamfunnets kulturtilbud tilgjengelig for døve.**

Tiltak:

Utvikle og gjennomføre Døves Kulturdager (lokalforeningene har ansvar)

Arrangere verksted for ulike kunstarter for egenutvikling og rekruttering av instruktører. Det lokale amatørteaterarbeidet må få tilgang til informasjon, råd og veiledning. Teater Manu bidrar til å utdanne lokale instruktører i kulturarbeid

Stimulere til ulike kulturtiltak, støtte til dramagrupper i lokallagene

Bedre tilgjengeligheten til samfunnets kulturtilbud, herunder teksting av film på kino.

Stimulere og støtte arbeidet med døvehistorie, døves kultur og tegnspråkets historie som fag og utgivelse av litteratur. Dette i samarbeid med Trøndelag folkemuseum og NDHS (Norsk Døvehistorisk Selskap).

INTERNASJONAL VIRKSOMHET

- **Mål: Etablere nettverk internasjonalt i forhold til spørsmål som vedrører døve.**

Tiltak:

Samarbeide med de nordiske landene om å møte utfordringene som de lokale foreningene står overfor i fremtiden.

Fri flyt av tolker i Europa. Sikre døves rett til å bruke tolker i utlandet

Fremme tegnspråkets status i verden gjennom bistand og politisk arbeid.

Bruke DNR og EUD aktivt til å fremme tegnspråk og tolkeutfordringene.

ORGANISASJON

- **Mål: Norges Døveforbund skal være en organisasjon sentralt og lokalt som utvikles i takt med samfunnet ellers. Og vi vil sette større fokus på barn og unge.**

Tiltak:

Skolering av tillitsvalgte, på ulike nivåer. Utvikling av materiell, og nye lærere

Arrangere en stor norsk konferanse over temaet; "Døvemiljøet i forandring – hvor står vi – hvor går vi?"

Nordiske seminarer som tar opp utfordringene døveforeningene står foran i fremtiden. "Døvesamfunnet i forandring" og "døveskolen i forandring"

Møteplasser for diskusjon om forskjellige tema knyttet til NDF-sentralt og til lokalforeningene. Slike tema kan gjerne gis en provoserende form og gjennomføres for eksempel på arrangementer som Døves Dag, Døves Kulturdager, regionale treff osv.

Støtte døveforeningenes krav om faste stillinger

Medlemsverving

BARN OG UNGDOM

(barne- og ungdomsutvalget skal selv definere målet for arbeidet)

- 1) Rekruttering av barn og unge
- 2) Profilere barne- og ungdomsarbeidet mer
- 3) Utvikle et tettere samarbeid med andre ungdomsorganisasjoner internasjonalt
- 4) Motivere ungdom til lokale aktiviteter og opprette barne- og ungdomsgrupper lokalt.